

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2
an 9 frs., 1/4 an
4 frs. 50 cm.

Foia apare în fie-care
Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fie-care publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia
se adresează la «Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blași.

Anul I.

Blași 10 Octobrie 1891.

Numerul 41.

Quid faciendum?

(+) În ținuta noastră politică adese-ori am observat o scădere, de care trebuie să ne scuturăm și mântuim nesmintit, dacă voim să delăturăm pedecelile, ce pre totă ziua ni-se pun în calea dezvoltării noastre culturale, și să asigurăm existența noastră bisericească și națională.

Scăderea acesta o aflăm noi în plătirea politicei noastre mai numai în sferele înalte a unor cestiuni generale, cari pentru luptele noastre zilnice pe terenul bisericesc, școlastic și politic nu ne dau, când se ivesc cazuri concrete, o direcțiune precisă și hotărâtă și nu ne indigiteză mijlocele, de cari trebuie să ne folosim pentru a înfruntă și paraliză cu succes încercările dese, ce se fac pentru desnaționalizarea noastră și prefacerea statului nostru din firea sa poliglotă în un stat unitar în limbă.

Cu glas puternic, care însă de multe ori răsună în pustie, strigă în continuu presa noastră românească, că cultura noastră națională este în pericol, că dezvoltarea noastră ca popor cu individualitate proprie este împedecată, că limba noastră este scosă în contra legilor existente din toți ramii vieții publice de stat; dar toate aceste protestări ridicate în termeni generali nu ne folosesc mult sau produc de multe ori numai confuziune ori amărăciune sterilă, dacă nu ni-se spune totu-odată, că în cutare

cestiune vitală și actuală ce ținută trebuie să observăm cu mic cu mare, și ce trebuie să facem pentru delăturarea răului, ce ne amenință.

Ca presa purcedu de comună și conducătorii nostri politici. Se adună din când în când la câte o consfătuire și poate face și contemplațiuni serioase asupra constelațiilor politice mari europene, dar nu ne dau nici o îndrumare, că față cu atacurile, ce în timpuri scurte se îndreptă în contra existenței noastre naționale, ce trebuie să facem?

Nu mai în timpul din urmă a aflat de bine comitetul partidului nostru național a da o direcțiune mai practică luptelor noastre politice, și acesta încă s'a întâmplat numai în un singur caz concret și anume în mișcarea noastră cu privire la afacerea asilelor de copii, dar și această mișcare s'a pornit, cându deja era prea târziu, adevărat numai după ce proiectul de lege despre asilele de copii trecuse prin casa deputaților, și ast-fel protestele noastre nu mai puteau înruri, ca să se retragă sau să se modifice acel proiect de lege.

Că chipul acesta de luptă politică nu este corespunzător timpurilor de astăzi, ori cine poate pricepe. De aceea trebuie să ne organizăm, respective să fim organizați din partea conducătorilor nostri politici, așa încât ori de câte ori întimpinăm vre-un atac dușmănos dezvoltării noastre culturale și politice, să avem o procedură legală,

precisă, hotărâtă, uniformă și impunătoare, căci astăzi numai pe calea acesta se pot dobândi succese politice.

Lucrându ast-fel atăt diaristica noastră, cât și conducătorii nostri politici, ar produce rezultate cu mult mai mari, decâtu dacă ne voru ține mereu prelegeri teoretice despre solidaritate națională sau se voru certă pentru postul de președinte al comitetului partidului național.

Aceste considerațiuni ni-s'au prezentat așa dîcîndu fără de voe în mintea noastră, cându am cetit, că ministrul de culte și instrucțiunea publică voesce să pregătască un nou proiect de lege pentru școlile populare, foarte periculos dezvoltării noastre culturale.

Nu a fostu adevărat de ajuns, că pre basa articolului XVIII din 1879 limba magiară s'a introdus în școlă poporală elementară ca obiect de învățămînt obligat în 17—28 ore pe săptămână, și prin acesta s'a restrîns foarte tare orele pentru limba română și alte cunoștințe necesare poporului nostru; — nu este de ajuns, că în nici o școlă comunală ori de stat nu se mai propune în limba română, deși paragraful 58 din articolul de lege XXXVIII din 1868 spune apriat, că în ast-fel de școlă fiecare elev trebuie să-și primască instrucțiunea în limba lui maternă; — nu este de ajuns, că chiar și în școlile pruncilor dela 3—6 ani, adevărat în așa numitele asile încă trebuie să se

Feuilleton.

Amintiri din vara trecută.

În căldurile nesuferite din lunile de vară îți pare așa de greu, să-ți miști trupul înferbintat de arșița omortătoare, precându drăguța de odihnă și nelucrare e atăt de plăcută și atrăgătoare. Din potrivă ierna, când lemnele pocnesc de ger și dinții îți clănțene în gură, te simți așa de ușor și de sprinten, de ai gândi să întreci iepurii în fugă.

Ce poate fi cauza? E cu neputință, ca hațele subțiri ca frunza, ce le folosim vara, comănacul, ce abia are lipsă să se mai rațeme de cap, păpușii-pantofi de astăzi sau surorile lor dulci, opincile, ori chiar locul gol al acestora, să fie mai grele decât tundra sau bunda cu păreți groși și lungă cât o mătăhală, cușma folticosă și încălțăminte cu tureci lungi până în genunchi. Sau dora căldura, ce ne storce sudori, ne îngreună trupul și ne face greoi și trândăvi?

Ași mai crede-o, cându am fi de părerea celor vechi, cari despre căldură diceau, că e o materie, ce eșă din corpurile căldurose și ferbinți și se răspândește în toate părțile,

pană ce intră totă în corpurile mai reci. Noi însă, cei din timpurile mai nouă, ținem a fi arătat mai pre sus de ori ce îndoielă, că prin căldură nu se schimbă greutatea nici unui corp, și prin urmare căldura nu poate să fie materie.

Și mai neînțeleasă mi-se pare îngreunarea și lenea din vară, dacă mă gândesc, că după dîsa învățătorilor căldura nu e altu-ceva, de cât o mișcare nevedută, ce o fac părțile singuraticelor corpuri.

Tréba învățătorilor, de unde știu, că e mișcare, cându nimeni în lume nu a vedut mișcarea (?) acesta. Eu plec mai departe și cercu să cuprind, cum e cu putință, ca părțile trupului meu să se misce vara cu repejune, și totuși trupul să-mi fie așa de aplicat spre lene și trândăvie. Și érá-și mă întreb, cum se poate, ca ierna părțile trupului meu să odihnesc sau cel puțin să se misce mai a lene, pre cându eu însu sprinten, de nu am stare?

Încolea ce mi-ar fi și folosit în mijlocul căldurilor nădușitoare din luna lui Iuniu, dacă sciam să-mi explic, de unde vine îngreunarea trupului meu încălțit? O scaldă bună plătia neasămănată mai mult. Pre cându făceam o scaldă de aceste, ajunsei să afl și cauza

îngreunării și trândăviei, ce mă cuprinde totu-deauna în lunile de vară.

De-î place cuiva, să comodizeze în lunile de vară, și voesce, ca pre venitor să-și împace și conștiința, ce-l îndemna la lucru, cetască cele ce urmază. Eu de cându am aflat explicarea trândăviei, cu atăta liniște sufletescă comodizez, de mă poate invidia și cel mai leneș lazzarone¹⁾ napolitanu. Însă dacă i-a succes cuiva să-și scuture sau voesce cu totu preț să-și scuture de aci încolo, arunce sau sfertice șirurile aceste, ca să nu îl ducă în ispită.

Îmi place în apă afundă, să mă las în jos, pană dau cu peciorele de fund. La fundu apa-î mai rece și mai răcoritoare, și afară de aceea eu nu aș da pentru mare preț farmecul, ce-l simt vedînd, că ajunge să fac o singură mișcare, ca apa să mă lea și să mă ridice la suprafață, ca pre o penă ușoră.

Pre capul și umerii mei se rațemă o columnă de apă, a cărei vîrf se află la suprafața apei, la o depărtare de 1, 2 sau poate și 3 metri, și care are o greutate de aproape 100 sau poate preste 100 de chilogrami, și eu

¹⁾ Omeni din clasa de jos, cari numai atata lucră, pană-și potolesc fîmea, apoi se întind la sora.

învețe unguresce în detrimentul limbei materne a pruncilor noștri, a căror părinți vor trebui să susțină acele institute; nu este de ajuns, că în urma articolului de lege XXX din 1883 conducerea mai multor gimnasilor românești s'a smulsă din mâinile autorităților noastre bisericesci, și că în toate gimnasiile noastre românești limba română nu se mai poate propune nici măcar în atâtea ore, în câte trebuie să se propună limba magiară: — toate acestea și alte asemenea fapte îndeplinite pe terenul instrucțiunii noastre publice nu sunt de ajuns, ci trebuie să mai îndurăm și nedreptatea și insulta, ce de acum ne-o prevestesc foile magiare, că adevărate școlile noastre populare ridicare și susținute cu crunte jertfe vor ajunge sub înrîurirea decizătoare a Ministrului de culte și instrucțiunea publică, care se va servi de această înrîurire spre a pune o nouă piatră la edificiul statului unitar magiar, adevărat la contopirea tuturor naționalităților în un singur element etnic, în elementul magiar.

Dacă Ministrul de culte și instrucțiunea publică ne-ar dice, că salariile învățătorescilor sunt prea mici după împrejurările de astăzi, și prin urmare trebuie să se aducă o lege, în virtutea căreia acele salarii să se ridice la un cuantum mai mare, și fiindcă comunele bisericesci nu sunt în stare din puterile lor proprii a crea astfel de salarii, trebuie să suplinească statul aceea, ce nu pot contribui comunele bisericesci: atunci noi am feliicită pre dl. Ministru pentru îngrijirea specială, ce o are de promovarea învățămîntului popular. Dar când Ministrul prin organele sale ne spune, că toate școlile confesionale, a căror învățători vor primi un adaos de salariu din cassa statului, trebuie să se pună sub conducerea dînsului cu scopul vedit, ca acele școlile să se

pota magiarisă, cum s'a magiarisat școlile comunale și cele de stat: atunci dînsul identifică statul cu interesele unui singur popor din statul nostru, adevărat cu interesele poporului magiar, și indirecte proclamă principiul, că statul nostru în contra legilor sale fundamentale dela 1868 nu mai recunoșce și nu spriginesce dezvoltarea etnică a celorlalte popoare din Ungaria, pre cari nu le consideră de altceva, decât de un material apt spre a se contopi în elementul magiar. Prin acesta ni-se denegă și dreptul de a exista ca Români, și sub altă formă ajungem acolo, unde am fost pre timpul „aprobatorilor“, în virtutea căror națiunea română era numai suferită *usque ad beneplacitum principum et regnicolarum*.

În fața acestei tendințe ni-se impune de sine întrebarea „quid faciendum?“

La această întrebare însă nu sunt competenți să ne răspundă alții, afară de conducătorii politicii românești. Ei sunt detori să cugete asupra căilor și mijloacelor legale, de cari trebuie să ne servim întru împedecarea răului, ce ne amenință din nou atît din punct de vedere bisericesc cît și din punct de vedere național.

Emke. — Kulturegylet-ul ardelean și-a ținut în 4 Octombrie a șaptea adunare generală în Murăș-Oșorhei, cu participarea unui public foarte numeros și între serbări sgo-motose și splendide. Raportul prim-secretarului a produs entuziasm general, căci din acela s'a convins membrii despre dezvoltarea uriașă a acestei reuniuni. Într-adevăr reuniunea număra 1854 membri fondatori și pre viță, 11,079 ordinari, 4500 spriginitori, cu totul 17,433 membri. Avera societății în bani face 563,828 fl. 30 cr., era averea totală: 905,009 fl. 72 cr. Venitul sigur anual face cam 40,000 fl. Societatea

a ridicat și ajutoră 104 instituții în 94 comune din Ardeal.

Nu e îndoios, că aceste date sînt foarte impunătoare, și dacă tendințele Kultur-egylet-ului nu ar fi atît de agresive și condamnabile, precum sînt, noi am fi cei dintâi, cari am feliicită această reuniune. Dar când scim, că înflorirea acestei reuniuni este numai spre daunarea și jignirea noastră exclusivă, atunci nu putem să nu ne îngrijim pentru viitorul nostru, și mai virtuos pentru fericirea acestei patrii. Înțelegă odată compatrioții noștri, că precum dînsii își scim iubim limba și naționalitatea lor, așa ni-le scim iubim și noi, și că precum i-ar dură pre dînsii, dacă am umbla să-i romanisăm, așa ne dore și pre noi, dacă umbla să ne magiarizeze; și în fine înțelegă, că a răpi cuiva limba maternă, dar prețios al lui Dumnezeu, este o crimă, care se răsbună de sine.

Nu ne spun corifeii Kultur-egylet-ului, că intențiunea lor nu este magiarizarea Românilor, că acesta nici ei nu o cred; și apoi atunci de ce au întemeiat o școală în Blăși, unde mulțămimă lui Dumnezeu se află o serie de institute culturale, precum nu se mai află în țară? Poate pentru a ne face nouă Românilor o plăcere?

Le-am spus acestea numai cu intențiunea de a contribui la promovarea bunei înțelegeri între toți cetățenii acestei patrii, și o repetăm, că până când nu vor înceta metodelor de procedură ale Kultur-egylet-ului și alte asemenea tendințe șovinistice, nu va fi înțelegere frățescă.

Deocamdată însă noi Români am pute învăța foarte mult dela concetățenii magiari. Asociațiunea noastră pre lângă Kultur-egylet e o reuniune veche, și totuși cum stă? Ar trebui să ne rușinăm, și să suplinim pentru viitor ceea ce am negles în trecut, cu atît mai virtuos, căci Asociațiunea noastră nu vatămă pre nimeni, ci într-adevăr e o societate curată culturală. La lucru deci!

În loc să simt povora acesta, în loc să fiu apăsător în jos, în loc să ridic în sus cu ușurință uimitor. Unde-ți trebuie un farmec mai mare? Păcat numai, că-i așa de scurtă calea acesta!

Mi-ar plăce, să mă ridic din fundul mării într-un loc, unde afundimea ei face câte-va mii de metri. Ce călătorie desfătătoare ar fi acesta, dacă ași ave aer la îndemână, ca să nu mă înădușesc, și dacă nu ași ave să mă tem de jiveniile din mare!

Și mai sublim ar fi, dacă ași pute face călătoria acesta în aer, dacă și în aer ar ajunge o singură înțepare, ca să mă ridic sus — sus, până unde numai doresc.

Acolo sus, spun că aerul e mai recursor. Ce bine ar fi acolo în lunile de vară! Trupul mi-s'ar mai răcori, era sufletul mi ar mai scăpa de ticăloșiile acestei lumi. Măririle nemernice ale acestei lumi orbesc pre omeni, de nu ved fețele hide, căror șerbesc. Ași dori, să ved la picioarele mele toate măririle pământului, și ridicându-mă și mai sus, să le ved, cum se fac tot mai mici, mai neînsemnate, cum dispar din ochii mei, să le ved, ca să pot arunca asupra lor o căutătură așa de desprețuitoare, cum numai o doare sufletul meu.

Dar înzadar, aerul nu-i apă! Apa mă ridică, dar aerul nu mă poate ridică.

Nici chiar apa nu ridică toate corpurile. Aruncă în apă o piatră, o bucată de sticlă, de fer sau alte obiecte mai grele, și înzadar vei aștepta, să se mai ridice. Apa se va opinti, dar neputend să le ridice, va fi silită,

să se dea în lături, și să le facă loc în culcușul său. Când dușmanul intră în țară, ne punem toate puterile, numai să-l putem scote afară. De-i mai slab, îl scotem, dar de-i mai tare, zădarnic ne este totă opintirea. Acea-și lege.

Corpurile mai grele de cît apa se cufundă și nu se mai ridică, cele mai ușore de cît apa era-și se ridică. La corpurile mult mai ușore decât apa, voinde să le cufund, înfrîmpini greutate, simțesc bine, cu cîtă putere le împinge apa în sus.

Apa sărată e mai grea decât apa din rîuri, și cei ce s'a scaldat în apă sărată, vor fi simțit, că apa sărată ne ridică cu mai mare ușurință, va să dică ne împinge cu mai mare putere în sus. În fluide mai grele și decât apa sărată chiar să vrei, totu nu ai pute să te cufund.

În fluide mai rare și prin urmare mai ușore decât apa, cum ar fi oleul de terpenin ori alcoolul (spirit curat), nu mi-ar prea plăce să mă cufund. Mirosul și gustul de oleu și alcool imi e nesuferit. Afară de aceea fiind ele mai ușore decât apa, nu m'ar mai pute ridică la suprafață; era dacă e vorbă să mor, nu împărtășesc vederile și gustul lui George Clarence, personaj cu nume mare în istoria bețivilor, care osîndit fiind la morțe, ceru să fie înecat în vin de Malvasia.

Pământul e înecunjurat de toate părțile de aer, chiar și delurile și munții cei mai înalți încă-să acoperiți cu aer. Stratul de aer, în care e învelit pământul, are o

grosime, sau de vrei în înălțime de 10—12 miluri. Alți sînt mai darnici dicend, că aerul ajunge până la o înălțime de 30 ori chiar 40 de miluri.

Atîta-i adevărat, că aerul în sus se tot răresce, încât dela un loc și respirațiunea încă se îngreună; prin urmare margini trebuie să albă. A determină însă chiar locul, unde se gata aerul, nu e ușor, după ce la înălțime mai mare de 1 mil și jumătate încă n'a călcat om pământean. Nu ve mirați dar, dacă între datele unora și a altora e o deosebire neînsemnată (?) de 20—30 miluri.

Decât înălțimea e mai ușor să-i determină greutatea, și sînt omeni fără de lucru, cari i-au și determinat'o. Omeni de aceștia spun, că un vas închis, plin de aer, cumpănesce mai mult ca vasul gol, după ce s'a scos aerul din el.

De vom stă să credem la domni de aceștia, — eu nu îndemn pre nimeni, — vom ajunge la lucruri, de cari poți să zimbesc ori chiar să rîi, dar de creșut cine le-ar pute crede.

Un centimetru cubic (1 cm³) de aer apasă 0.001293 grami, dicu ei, așadar mai bine de 1 miligram. Un decimetru cubic (1 dm³) mai bine de 1 gram, era un metru cubic (1 m³) mai bine de un chilogram.

Aceste toate ar fi cum ar fi, dar domni aceștia merg mai departe și dicu, că aerul apasă asupra capului și umerilor noștri cu o greutate de 300—400 sau și mai bine de chilogrami.

Înființarea unui muzeu istorico-bisericesc.

Cine a fost vre-odată în Roma și a cercetat acolo admirabilele muzee înființate, înmulțite și susținute de Pontificii Romei, acela de bună seamă că va trebui să rămână încântat de ideile cele corecte, ce le-au avut bărbații aceștia mari despre cultură și civilizație. Căci dacă este adevărată ceea ce au spus bătrânii, că: *Historia est vitae magistra*, atunci nu există nici o istorie mai elocventă ca un muzeu istoric, de unde nici un magistrat mai bun al vieții ca un atare muzeu nu poate să existe. În un atare muzeu nu vorbește litera moartă a cărții de multe ori pentru mulți neînțeleși, ci vorbesc înseși obiectele, ce au fost martori ai acelor timpuri, despre cari vorbesc. Ele spun și istorisesc în modul cel mai plastic despre gradul de cultură, gustul, lipsa, capacitatea și dexteritatea popoarelor de timpurile lor. Pentru aceea la muzeele aceste curge lume din toate părțile și va curge până atunci, până când vor exista. După norma muzeele celor strălucite din Roma s'au fundat atar muzee și pre aira prin totă Europa. Noi însă și în privința această am rămas îndărăptul altor popoare spre foarte mare detrimentul al nostru. Nici bărm un muzeu național nu avem până acum nicăiri, deși încă de mult ar fi trebuit să se facă începutul. Totu asemenea ne lipsesc un muzeu istoric bisericesc.

E adevărat, că trecutul nostru nu este strălucit, cât un atare muzeu să oglindeze o cultură oare careva mare a noastră în timpurile trecute. Un muzeu însă nu are să fie un lăudător al culturii noastre din veacurile și deceniile trecute, ci are numai să oglindeze cultura noastră așa, precum a fost multă sau puțină. Căci numai atunci vom ști, să prețuim cum se cuvine cultura noastră prezentă, dacă ne-o vom cunoaște erăși cum se cuvine cea din trecut. Cum o vom cunoaște însă această, dacă obiectele, în cari se oglindează, sau în cari este depusă, nu le avem nicăiri adunate. Câte cărți nu s'au

tipărit pentru esemplu numai în tipografia seminarului din Blăși în timpul cel lung, de când există această tipografie! Și totu cărțile eșite din ea nu le avem nicăiri adunate, ca să putem studia progresul limbii noastre și cel al artei tiparului în decursul timpului în tipografia această, carea mai bine de un secol a fost înția noastră tipografie, ce ne-a împlinit lipsa de cărți și lucruri tipărite. În conformitate cu împrejurările noastre am avut destul bărbați mari cu merite neperitoare pentru biserica și națiunea noastră, și totuși imaginile lor stau împrăștiate prin lume și țară, câte odată aruncate cine știe pre unde, și nu le avem adunate în un loc și mântuite de perire! Ne totu tânguim, cât de amară a fost soarta bisericii românești mai cu seamă pre timpurile principilor calvinesci și după aceea mai cu seamă prin locurile, pre unde feudalismul n'a avut nici o milă de biserica românească. Și totuși nu avem nicăiri adunate laolaltă obiectele bisericesc din timpurile acele, din cari să se vedă soarta cea amară a bisericii noastre. Și totuși adunarea lor n'ar pretinde nici spese mari nici osteneală multă.

Este acum însă timpul suprem, ca să le adunăm toate, și să nu mai lăsam, ca să se pierdă și nimicască pre încetul toate, sau să ajungă în mâinile străinilor, cât de câte ori voim să cunoștem ceva despre noi din timpurile trecute, totu-deauna să fim siliți a alerga la străini. Adunarea lor s'ar pute face foarte ușor în un muzeu istorico-bisericesc, ce s'ar fundă în Blăși. N'ar fi lipsă decât de un singur apel către clerul din întregă provincia noastră bisericesc, ca ori ce obiecte de valoare pentru istoria noastră bisericesc să le trimită pentru a fi conservate în acel muzeu, vase sacre vechi, ornate vechi, cărți vechi, imagini vechi și sacre și de ale bărbaților nostri, autografe vechi, documente vechi și așa mai departe. Aceste apoi ușor ar pute fi aședate în ordine, conservate și mântuite de perire.

Câte obiecte de aceste nu stau aruncate

prin bisericile noastre prin altare și prin câte o ladă, fără să se intereseze nimeni de ele! Și totuși destule din ele sunt de nu puțină valoare pentru istoria noastră. Din ce se întârzie mai tare cu adunarea lor, din aceea se perdă mai multe, și dauna totu a noastră este. Întârzierea de aci încolo însă nu se mai poate escusa decât numai cu nepăsarea noastră, după ce nu credem, că clerul nostru nu ar da totă mâna de ajutor posibil spre adunarea lor. Eră în Blăși nu ar fi lipsă decât singur de o localitate nu prea mare, unde dacă ar fi odată aședate prin un om pricepător, ar pute fi conservate fără spese.

Începutul s'ar pute face foarte ușor în vora viitoare cu ocaziunea adunării Asociațiunii Transilvane, carea se va ține în Blăși. Precum suntem informați, cu ocaziunea adunării acesteia se va aranja și o espusețiune. În espusețiunea această s'ar pute aranja un despărțământ istorico-bisericesc. Obiectele, ce s'ar adună atunci în despărțământul acesta, ar pute rămâne apoi ca începutul unui muzeu istorico-bisericesc.

Între multele lipse, ce le avem, am aflat de astă-dată cu cale a slevă cestiunea această de însemnătate, care însă poate fi rezolvită multu mai ușor ca altele.

Revista bisericesc.

Roma.

Peregrinajul internațional al tinerimii catolice a succedat preste ori ce așteptare. Din toate părțile lumii s'au prezentat tineri, pentru ca să venereze moștele Patronului său și pentru ca să sôrbă din apa salutară, ce răsare la umbra Vaticanului. E durerosu însă, că manifestațiunile aceste sublime au trebuit să fie turburate prin o faptă nesocotită alor trei peregrini francezi, cari în zelul lor necoptu au vătămă sentimentul național al Italianilor purtându-se necuviincios în Pantheon, unde este înmormintat Victoru Emanuilu, tatăl re-

Un om vênjos și dedat cu povora încă se îndoe sub un sac de grâu de 5 felderi, care cumpănesce cel mult 80 de chilogrami, și cu cei 300—400 de chilogrami să umblăm cu ușurință, să mai și sărim și jucăm? Cine să o credă?

E adevărat, că aeru este, lă simțesc, uneori chiar prea simțesc, căci stă să mă lea de pre peciore, și dacă este, o parte din elu trebuie să se rađeme pre capul și umerii mei. Dacă-i adevărată și aceea, că aerul ajunge până la o înălțime de preste 10 miluri, atunci pre capul și umerii mei portă un sul de aer de vre-o 10 miluri, asemenea sulului de fum, ce se ridică din hornu erna, cându cerul e senin.

Pecătu, că sulurile aceste nu se rađemă numai pre cap, ci trebuie să se mai rađeme și pre umeri, alt-fel nu-le-amu puté închipui ca pre nisce cilindre de câte 10 miluri de înalte.

De-i place cuiva idea această, nu-mi pasă, închipuiesc-și sulul său de aer, și de vrea, și pre ale altora ca nisce cilindre trase preste urechi până jos pre umeri.

M'am totu întrebat de multe ori, pentru ce portă unii domni pëlării așa de înalte, dar étă am ajuns, să port și eu cilindru și încă cilindru cu multu mai înalt, decum erau chiar și cele din moda veche.

Cându veđi un om micu cu cilindru înalt, îți vine să zimbesci. Nu mai zimbesci însă, că aceea-și sorte o avem cu toți, căci ce este statura noastră pre lângă un cilindru de aceste de 10 miluri.

Mă compătimesc și pre mine, dar și mai multu compătimesc pre omeni miteli și pre prunci, cari au să porțe cilindre și mai înalte decâtu mine.

Am totu auditu bucinându de egalitate de drepturi și sarcini, și am totu căutat să aflu oare-undeva egalitatea această, dar până astăzi mi-a fost zădarnică osteneala. Aci la cilindre încă nu-i egalitate. Celu micu are să porțe cilindru mai mare, și bătrânul gârbovit de spate, tocmai cându e mai slăbit în puteri, atunci are să porțe un cilindru mai grosu.

Dar étă-mă, unde am ajuns! Eră să vă povestesc, pentru ce-i omul mai trândav vara, și m'am tređitu la cilindre și egalitate de drepturi și sarcini.

Precum apa, așa și aerul ridică corpurile mai rari și mai ușore decâtu elu. Vaporii de apă, gazul, cu care sunt luminate atăea orașe, fiindu mai ușore decâtu aerul, se ridică în sus; precându acidul carbonic, ce se desvôltă tòmna în pivniți cu mustu, rămâne jos pre pământu.

În pivniți de aceste se poate întâmpla, ca lumina ținută sus să nu se stingă, pre cându dacă o apropiăm de pământu, se stinge la momentu. S'au întâmplat casuri, că omul a umblat în ast-fel de pivniți și a scăpatu teferu, precându mâța sau cănele s'a înădușitu.

Apa și aerul împing în sus și ridică corpurile mai ușore. Și corpurile mai grele încă le împing în sus, dar nu le potu ridică. Dovadă e fumulu: erna, cându cerul e limpede și gerulu e mare, din hórne se înaltă

sulurii de fum, ce se ridică oblu în sus, precându dacă vremea e môle, numai a lene se ridică, ori chiar se lasă jos pre pământu.

Să ne pôtă ridică aerul câtu de câtu, amu fi ușori ca pēna, eră să nu fie aer, și dacă amu puté trăi, amu fi grei ca pământul. Aerul ne hrănesce plămēnile, dar cu o cale ne și ajută, să ne portăm greutatea trupulu.

Aerul nu e pre o formă de desu. Susu pre munți aerul e mai rar, și ast-fel ne împinge cu mai puțină putere în sus. Acesta e cauza oboșelii, ce o simți, cându te urei pre deluri și cu deosebire pre munți înalți.

Prin căldură aerul se răresce tare, și de aceea, cându îi caldu, aerul fiindu mai rar și mai ușor, ne împinge cu mai puțină putere în sus, și atunci avem să purtăm o greutate mai mare; trupul ni-lu simțim mai greu. Dacă-i frigu, aerul mai desu și mai greu ne împinge cu mai mare putere în sus; nu-i mirare dară, că ne și simțim mai ușori.

Etă pentru ce erna suntem ușori și sprinteni, precându vara greoi și trândavi!

Și de frigu își rău, dar pare că nici o erna nu mi-a lăsat amintiri așa de neplăcute, cum mi-a lăsat arșița din zilele din urmă ale lui Iunie și din partea primă a lui Septembrie.

Despre Newton se dice, că legea gravitațiunii o a descoperitu vara, pre cându odihni sub un mēru. Eu însă cutez a dice, că pre arșița din Iunie lui Newton putea să-i cadă în cap și o felderă de mere, și legea amintită totu nedescoperită rămânea.

gelui Umberto, și întemeiatorul unității italiene. Furia poporațiunii a fostă atât de mare, cătă numai cu greu a succedut poliției, să scape pre cei trei peregrini și în general să apere siguranța tuturor peregrinilor. Regretăm și noi din partea noastră faptul celor trei peregrini franceși, dară pentru aceea totuși suntem de părere, că din partea poporațiunii și a presei nu a fostă la locu a invinui pentru greșela unor particulari pre toți peregrini.

Bucovina.

Congresul bisericeii greco-orientale din Bucovina a fostă deschisă de cătră mitropolitul Silvestru Moraru în prezența comisarului imperial, contele de Pace, și aprópe a tuturor deputațiilor congresuale. Contele de Pace a cetit înaintea de discursul presidial motivele, pentru cari nu a fostă aprobată statutul congresual din anul 1888, și ast-felă acum congresul va trebui să prelucre ună altă statută, de-órece punctele excepționale din celă vechiă suntă de totă multe. La vorbirea de deschidere a presidialului, care a amintit și de autonomia bisericilor greco-orientale din Ungaria, contele de Pace a observat, că nu póte suferi ca în debaterile congresuale să se facă provocare la instituțiunile bisericesci dintr'unu stată străină. Mai târziu însă contele de Pace și-a retrasă observarea sa, după ce i-s'a esplicat, că nu a avută causă de a face observarea numită. Și la cererea deputatului cav. de Zotta, care a cerut delă comisar, să transpună congresul și în versiune română motivele, pentru cari nu s'a aprobată statutul congresual din anul 1888, contele de Pace a răspunsă cu ună refusă hotărîtă, neadmitendă nici debateră ulterioară a acestei afaceri. Sfârșitul a fostă, că ședința a trebuită să fie închisă între o agitațiune destulă de pronunțată a membrilor congresuali.

Frânciă.

Amesurată celei din urmă conscripțiunii oficióse clerulă catolică din Frânciă numără 55,540 de membri. Dintre aceștia suntă: 18 arhiepiscopi, 69 episcopi, 3450 parochi, 182 vicari generali, 709 canonici, 7109 vicari foranei (protopopi) și 31,255 administratori parochiali și capelan. Budgetul cultului pre anul 1892 face 45,057,157 franci. Clerulă protestantă are 720 de membri, érá rabină suntă 60.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Sâmbătă în 3 Octobré s'a deschis în ambele Case ale legislativei noastre ultima sesiune a periodului acestuia de cincă ani. Deputații s'a prezentat în numără însemnată, gata la lucru și la luptă, ce-i așteptă. Până aici s'a pertractat numai nisce proiecte neînsemnate de natură financiară și economică. Activitatea proprie se va începe numai la debateră budgetului și la celealalte proiecte. E de prevădută, că érá vomă avé de a înregistră scene din cele mai turbulente, căci mai alesă opozițiunea voesce să se reco-

mânde alegătorilor săi. Debaterile voră fi cu atâtă mai sgomotose, cu câtă și opozițiunea moderată a declarată cabinetul Szápáry prin rostulă contelui Apponyi o luptă decisivă. Și cine scie, óre putéva eși întregă din această luptă guvernulă actuală? Opozițiunea e încredută în urma succesorilor de astă vară, și acum vré să continue pre calea apucată. De altă parte o mulțime de conflicte suntă încă neaplanate, mai alesă de natură bisericescă, érá ministrulă de culte mai ațită pre deasupra și naționalitățile cu o injurie nouă. Cu ună cuvintă situațiunea este interesantă, și va fi bine, să o petrecem cu atențiune, și să fimă gata și noi pentru a ne apără interesele noastre.

Explosiunea delă Rosenthal.

Dilele grandiose de sêrbătoare, ce le-a aranjat poporațiunea Boemiei din incidentulă visitelă, ce a făcută o Maiestatea Sa la esposițiunea din Praga și la Reichenberg, a fostă întunecată prin o întâmplare fórtă tristă. Anume la gara din Rosenthal în apropiere de Reichenberg în stîlpilă unu podă, preste care avea să trecă trenulă de curte, a explodată două bombe umplute cu nitro-glicerină. Norocă că exploziunea s'a întâmplată cu mai multe óre înainte de trecerea trenului, și că până la venirea trenului a putută să fie deja reparată podulă, ast-felă câtă nu a trebuită să sufere amânare călătoria. Nu se scie până acum, ce a putută fi causa acestei întâmplări. Noi în atentatū politică saș personală nu credem, deórece persóna Maiestății Sale e iubită fără margini de cătră tóte popórele monarhiei. Se póte, că prin exploziunea aceea să se fi intenționată împedecarea călătoriei la Reichenberg, se póte, să fie și casulă unu atentatū anarchic. Certă nu e nimic. Ceea ce e bine, și pentru ce mulțămimă din adenculă inimelă noastre Atotă-puterniculă Dumneșă, este, că viața prețioasă a Maiestății Sale a rămasă conservată spre fericea tuturor popórelor monarhiei noastre.

Germânia.

Generalulă Caprivi, cancelarulă imperiului germán, a ținută în Osnabrück cu ocasiunea unu banchetă o vorbire de mare însemnată politică. Cancelarulă a declarat, că situațiunea politică europeană este pacnică, și că nu există causă de temeri, că pacea va fi conturbată. A declarată mai departe, că nici alianța franco-rusă nu dă ansă la temeri, și asemenea a constatat, că Frânciă și-a redobândită éráși pozițiunea ei de odinioară, ocupândă loculă convenit între puterile mari conducătoare ale Europei. Vorbirea această a fostă cu atâtă mai multă remarcată, cu câtă chiar în ziua aceea și ministrulă de externe francesă Ribot a făcută totă asemenea declarațiunii; și ast-felă unele foi credă, că situațiunea politică s'ar fi lămurit, și că pericolulă unu războiă apropiat ar fi delăturat.

Turcia.

La nota circulară trimisă de cătră ministrulă afaceriloră externe puteriloră europene în eestiunea Dardaneloră a sosită deja răspunsulă delă guvernele

puteriloră centrale, adecă delă Austro-Ungaria, Germania și Italia. În răspunsurile loră aceste guverne declară, că nota turcescă o ieșă spre sciința, și că nu așă de cugetă a supune unei deliberațiuni diplomatice afacerea numită.

Corespondințe.

Sibiū, 21 Sept. 1891.

Onorată Redacțiune!

Simtă o deosebită bucurie, de câte ori se pune în perspectivă ținerea cutărui sinodă ori adunări protopopesci, în care convină frați de aceeași principii și de aceeași aspirațiuni pentru a se consultă frățesce asupra cestiunilor referitoare la sânta loră chemare. Sinódele protopopesci — afară de cele ce se țină numai din obicei — privite din ori și care parte își așă importanța loră netăgădută în viața Bisericei noastre, căci acele, dacă suntă conduse cu tactulă și prudența recerută, dacă preoții unu tractă suntă concii de sânta loră misiune și trăescă în armonie cuvenită, devină nesecate isvóre de ună nobilă aventă spre nouă fapte folositoare Bisericeii, școléi și poporului nostru. Aci ne comunicăm noi preoții unu altuia ideile și dorințele noastre, aci ne spunem unu altuia necasurile dîlnice și durerile noastre, ne mângăiamă, ne încurajăm unu pre altul, și fiecare se rentóce la vatra sa pare-că mai ușorată, cu puteri mai oțelitate pentru continuarea grelei lupte, la care ne-a chemat s. noastră Biserică. O deosebită bucurie mi-a causat și sinodulă protopopescă delă 15 Septembrie a. c., despre care ca ună fidelă raportoră voescă a Vă împărtăși pre scurtă următoarele:

Sinodulă din cestiune s'a conchemat în prima linie pentru a se eiectă taxele, ce suntă a se solvi din partea bisericiloră spre scopulă salarisării revisorului arhidiocesani, S'a pertractat însă și alte afaceri de interesă bisericescă și școlastică. Între altele amintescă, că în acestă sinodă s'a promulgată statutele fondului școlastică tractuală, carele deja se urcă până aprópe la suma de 600 fl. v. a., cum și statutele pentru fondurile de naturală, ce suntă de a se întemeia în fiecare parochie, unde până în prezentă nu există atari fonduri. Statutele fondului școlastică tractuală conformă decisiunii sinodului așă să între în vigóre cu 1 Ianuară 1892, érá cele pentru fondurile de naturală așă să fie puse în lucrare deja delă 1 Octobré a. c. în colo.

S'a sulevată din nou cestiunea colectei crucerului în favórea Fondului școlastică arhidiocesani și s'a luată resoluțiunea, ca preoții să deă totă sucursulă posibilă pentru augmentarea acestui fond, care are importanța menire de a ajutama pre învățatorii și școléle sêrace ale Arhidiocesei și mai alesă din părțile cele mai espuse desnaționalisării, amenințate ast-felă în esistența loră ca școlé române gr. cat.

Nu potă să trecă cu vederea cu astă ocasiune o propunere vrednică de amintire și urmare, ce s'a făcută din partea unu membru ală sinodului, carea tocmai pentru aceea o lasă să urmeze aci în totă cuprinsulă ei. Etă-o: „Avendă în vedere, că organulă nostru bisericescă-politică „Unirea“, care după cele esperiate până acum apără cu atăta zelă și tactă interesele noastre bisericesci,

școlastice și naționale, nu este spriginită nici pre departe în măsura recerută din partea clerului tractual, deși este o fôe indisponibilă pentru orîși-care preotă, care dorește a se ține la nivelulul culturii generale și a fi în curentă cu mersul afacerilor noastre bisericesci-școlastice și naționale, — adu, că e o cestiune de onôre pentru clerul gr. cat. preste totă a sprigină din tôte puterile acestui singur organ de publicitate ală Bisericii românesce unite, și încătă pentru preoțimea tractului Sibiiului facă propunerea, ca fiecare preotă din tractă fără deosebire să fie detoră a abonă și ceti, „Unirea“, ér cei ce nu o voră abonă și ceti, să fie notați în informațiunile, ce se dau în totă anulă Preavenratulă Consistoră din partea oficiulă protopopescă. În specială propună, ca dela preoții, cari se împărțășescă din adjutulă regescă, să se subtragă prețulă de abonamentă din acelă subsidiă, ér câtă pentru cefalalți, — aceia să se țină în continuă evidență și să se stimuleze cu tótă ocașiunea a prenumără și a ceti acéstă fôe.“

Propunerea acéstă a dată ansă la o viuă discusiune în sinulă sinodulă, în urma căreia lămurindu-se adevărata stare a lucrulă a fostă primită întocmai și cu unanimitate din partea membriloră prezenți cu astă ocașiune. Onôre loră!

Ași doră, ca esemplulă sinodulă protopopescă ală tractulă Sibiiului să fie imitată și din partea preoțiloră din alte protopopiate, căci e timpulă supremă, ca să ne desbrăcămă odată de vechilă indiferentismă față cu literatura noastră periodică și în generală față cu orî ce genă de literatură onestă; să nu cugete nimeni dintre frații preoți, că absolvândă cursulă clericală este deja atâtă de „învățat“, câtă pôte să-și permită închipuirea, că tôte le scie, căci dacă are cineva necesitate de cunoscințe universale, temeinice, atunci acelă cineva este preotulă română, carele ca conducătoră nemijlocită ală poporulă trebuie să fie în stare a servi acestuia cu îndrumări și învățături sănătoșe în nenumăratele lui lipse dîlnice. Atări cunoscințe însă numai prin studiu și cetire continuă se potă câștigă. Altcum aci nu mai încape nici o discusiune și ar fi și ridiculă a mai perde vorbe asupra acestei cestiuni. X.—Y.

O nouă Fundățiune.

Domnulă Demetriă Bărdosi locotenente în regimentulă de infanterie Nr. 37 din Oradea mare a depusă la Veneratulă Capitulă mitropolitană din Blășiū o poliță de asigurare dela „Reuniunea de asigurare a oficialiloră din monarhia austro-ungară cu reședința în Viena“, făcendă următoarele dispușțiuni: 1) O mie de fl., ce are să se plătescă în casă de môrte, va formă o fundățiune cu numele: „Fundățiunea Demetriă Bărdosi“. 2) Capitalulă Fundățiunii să se depună spre fructificare la institute românesce de credită și economi. 3) Venitulă anuală ală capitalulă să se întrebuițeze în modulă următorilă: a) 50% să se dea ca știpendiă la descendenții fratelulă sêu Iosifă Bărdosi și unchiloră sêu Iuliă Bărdosi și Georgiă Bărdosi, ér cândă aceștia nu ar avé descendenți, la tineri români gr. cat. din provincia mitropolitană gr. cat. de Alba-Iuliă; b) 40% să se adaugă în totă anulă la capitală; c) 5% să se dea pentru speșele administrațiunii; d) 2% să se întrebuițeze pentru susținerea și înfrumșetarea mormintulă tatălă fundatorulă; e) 3% să se dea școlei române gr. cat. de fețițe din Blășiū.

Deși fundățiunea acéstă se realiză numai după môrtea fundatorulă și numai în casulă, dacă se plătescă regulată premiele de

asigurare, despre ce nu ne îndoimă nici un momentă, — totuși intențiunea domnului locotenentă Bărdosi este vrednică de laudă și merită să se înregistreze, ca să servescă și altora de îndemnă la fapte bune și folositoare biserice și nemului nostru.

Domnulă Demetriă Bărdosi este fiulă lui Constantină Bărdosi, fostă oficială la tribunalulă regescă din Deva. Aci a absolvată școlă reală de stată și a depusă și maturitatea cu succesă fôrte bună. După aceea s'a aplicată la oficiulă comitatensă din Solnoeu în comitatulă Iasigia și Cumania mare, unde are ună inchiă cu numele Iuliă Bărdosi inspectoră colastică regescă. În Sibiu a depusă esamenulă de ofțeră.

Pre basa acestui esamenă a intrată în activitate la miliție. De presente se află în calitate de locotenentă la regimentulă de infanterie Nr. 37, și se pregătesce la esamenele, ce se receră spre a fi primită în școlă superiôră derășboiă din Viena. Dorimă tinerulă Fundaoră succesă strălucită pe cariera militară.

Apelă.¹⁾

Profesorii dela Institutulă preparandială și școle normale gr. cat. din locă încă în 8 Iuniă a. c. adecă îndată după môrtea colegulă loră multă stimată și iubită Petru Solomonă, intrundindu-se în conferință estrordinariă, au luată hotărțirea, ca în loculă cununelă, ce se pună de obicei pre sicriă, să se creze prin contribuiri benevole întru memoria colegulă loră o fundățiune cu numele Petru Solomonă. Din venitele acestei fundățiunii se voră distribui premii eventuală ajutôre între elevii cu purtare morală exemplară și progresă eminentă, dela institutulă preparandială din Blășiū.

Suntemă securi, cumcă toți colegii, amicii, cunoscuții și cu deosebire elevii fostulă profesoră Petru Solomonă, din iubire, stimă și recunoscință față de colegulă, amiculă și magistrulă loră, nu voră întârziă a depune o mică contribuire întru eterna lui amintire.

Dreptă aceea rugămă cu tótă încrederea pre toți amicii nostri, ca să binevoescă a deschide spre acestă scopă listă de contribuiri în cerculă cunoscuțiloră sêu.

Contribuiriile colectate să se trimită subscrisei direcțiunii, carea la timpulă sêu le va cuită pre cale dîaristică.

Blășiū, 6 Octobree 1891.

Direcțiunea instit. preparand. gr. cat. din Blășiū.

Învitare la prenumerațiune.

Cu începutulă lui Octobree st. n. deschidemă abonamentă noă la „Unirea“. Prețurile suntă însēmneate în fruntea foii.

Onoratulă publică cetitoră a putută să se convingă din ținuta observată până aici de fôea noastră, că noi ne-amă ninsuită a implini programulă nostră, apărândă în prima lină biserica și școlele, éră mijlocită tôte interesele poporulă nostră în contra tuturoră atacuriloră. În viitoră totă asemenea vomă purcede, spunendă-ne totă-deauna cu tótă francheță convingerea noastră.

Ne rugămă deci de sprigină materială și morală. Suntemă aprôpe de finea anulă, și încă avemă o mulțime de abonamente neincassate. Consideră-și fiecare abonată de detorință a-și achită în timpulă celă mai scurtă abonamentulă, ca edarea și espedarea foii să nu sufere pedeci.

Avisămă tot-odată pre onorații nostri abonenti, că pentru anulă viitoră vomă trimite fôea numai la aceia, cari voră solvi abonamentulă anticipativă. Cu restanțe nu putemă edă foii.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii“.

¹⁾ Tôte dîarele suntă rugate a reproduce acestă apelă.

Convocare.

În înțelesulă §§-loră 13 și 14 din Statute adunarea generală ordinariă a reuniunii femeiloră române greco-catolice din Blășiū e convocată pre Duminecă, 25 Octobree st. n., la ôrele 10^{1/2} în localitățile Preparandiei.

Preastimații membri și toți cei ce se interesă de acéstă reuniune, suntă rugați cu totă respectulă a se prezentă în numără câtă se pôte de mare.

Blășiū în 8 Octobree 1891.

Rosa Munteană
presidentă.

Dr. Vasiliă Hossu
secretară.

Noutăți.

Chirotonire. Ilustritatea Sa Dr. Victoră Mihályi a conferită în 26 Septembree, sêrbătôrea S. Cerci, ordulă sacru ală preoției clericulă Nicolă Voină, dispunendă-lă tot-odată de administratoră parochială în Valea Lupului.

Alumnii seminarilă archidieceșană din Blășiū s'au prezentat la cursulă teologică pentru anulă școl. 1891/2 la 1 Oct. În 2 și 3 Oct. s'au ținută cu ei sacrele exerciții spirituale de cătră Cl. D. Dr. Is. Marcu, prefectă de studii și profesoră. La exerciții a fostă de față și *Esceleța Sa I. P. S. D. Mitropolită Dr. Ioană Vancea de Butșea*. Sâmbătă în 3 a l. c. după amăzi toți alumnii s'au mărturisit, éră Duminecă în 4 a l. c. la s. liturgie în biserica catedrală s'au cuminecat. Lună s'a celebrată „Invocarea Spiritulă Sântă“, cu care ocașiune a pontificată Rssimulă D. Rectoră seminarială, asistată de corpulă profesorală. După s. liturgie s'au începută prelerile teologice. Numărulă alumniloră e de 51 teologi interni, anume 41 pentru archidieceșă, 7 pentru diecesa Lugoșului, éră 3 pentru diecesa de Oradea mare.

† **Gregoriă Moisilă**, fostulă vicară foraneă gr. cat. ală Rodnei, parochă ală Nășudului școl. a repausată în 3 a l. c. în anulă ală 77-lea ală etății și în ală 51-lea ală preoției. În deplângă întristați fii Dr. C. Moisilă și Iuliă Moisilă, ambii profesori.

In veți amintirea lui!

Vice-comite în comitatulă Sibiiului a fostă alesă Lună în 5 Oct. Gustav Reissenberger cu 137 voturi, față de protonotarulă Corneliă Tobias, care a intrinită numai 37 voturi.

Închiderea espoșiției din Timișôra s'a întimplată Duminecă în 4 a l. c. cu mare solemnitate, fiindă de față ună publică cam de 10,000 de persoane. Sêra au fostă sorșirile; câștigulă principală în valôre de 1500 fl. v. a. a cădută pre seria 36 numărulă 167.

Regele din Württemberg a repausată Marți dimineță la Stuttgart.

La esamenele de ofțeri ținute în Sibiu în sêptemăna trecută s'au însinuată 66 de voluntari, dintre aceștia 6 au repășit, 5 au picat, éră 55 au depusă esamenulă cu succesă. Între aceștia 12 suntă Români.

Magiarilă din America — precum i-se scrie lui „Egyetértés“, se înmulțescă pre fiecare dî, dar sôrtea nu le e tocmai de învidiată. Până acum nefiindă organizați, nimic nu numărau între celealalte naționalități. Acum se mai temă de ună pericolă și mai mare, de panslavismă. Cele trei dîare slovace din America nu se mulțămescă cu propaganda panslavistă printre Slovaci, ci se silescă a slavisi și pre Unguri, cari lucră împreună cu Slovaci în minele de cărbuni din Pensilvania. Acestă pericolă a îndemnată magiarimea americană a se organiza în reuniuni și a fundă ună dîară numită „Szabadság“, care va apăre în 29 Oct. ori 4 Nov. și între altele va luptă contra panslavismulă. — Fericită e America, că are, cine să o apere de panslavismă.

Incendiă. În Brețeu s'a escată Sâmbătă în 3 l. c. ună incendiă înfricoșată, care a prefăcută în cenușe 52 de case precum și alte multe supereificate.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Opiniune subiectivă față de catechisările școlastice.

Cei mai mulți bărbați, cari s'au ocupat în viața lor cu catechisarea școlariilor, au ajuns la acea convingere, că este cu mult mai greu lucru a deveni cineva *catechetă aptă* în înțelesul strict al cuvintului, decât *predicător bun*. Contrațicerea nu poate fi însemnată. — Este un lucru deja recunoscut de mult, după mărturisirea ss. Părinți bisericești, că arta de a catechisa pe școlari este arta tuturor artelor, pentru că catechetul are de a face cu sufletele liberu-create și nemuritoare ale băeților, în cari el trebuie să reverse și străplănteze învătura cea singură mântuitoare a revelațiunii dumnezeiești. Lucrul acesta este greu, dar și cel mai absolut de lipsă. Ast-fel stând lucrul să căutăm în următoarele și să vedem, cari sunt împrejurările, ce facă oficiul de catechetă atât de greu, se înțelege, ca să aibă efectul dorit.

Că oficiul de catechetă este greu, se vede:

1. *Din punctul de mănecare al școlariilor*, pentru că dacă căutăm serios la natura lor, ei se pot asemăna cu un *agru*, *pre carele trebuie să-lă sămănăm, și carele în sine este fructifer, dar încă nu este cultivată de ajuns*.

Puterile sufletesci ale băeților abia sunt stărnite și foarte puțin exercitate, și totuși trebuie să cuprindă în sine adevăruri sublime, dumnezeiești. Ce să cuprindă ele în sine, cât și cum să distingă adevărurile? Spre acesta înțelesul (mintea) lor încă nu este destul de dezvoltat. Ei sunt încă săraci de concepte; er judecata le este mărginită. Apoi ce să șicem despre facultatea lor de a-și face concluziuni? Memoria încă le este săracă și pre lângă aceea debilă de a păstră în ea aceea, ce li-se comunică. Simțămintul lor este capace mai numai spre jocuri. Întrăgă lumea internă pentru ei este îngustă, mică și încă săracă! Și totuși, dacă înțelege catechetul, ce însemnă a fi *băetă între băeți*, greutățile acestea dispar ușor și curând, de-orece sufletul lor este energetic spre bine.

2. Împrejurarea, și încă cea mai mare, carea face greoiu oficiul de catechetă, o aflăm în *catechetă însuși*. Pentru că dacă catechetul pretinde dela băetă, să cugete ca un bărbat, atunci băetă are mai mult drept să-i spună șicându-i: „*Catechetule, cugetă ca un băetă, îmbracă-ți cugetele tale în cuvinte de acelea, pre cari să le potă pricepe și eu!*”

Ocupațiunea preotului tinăr este dară, ca după ce a studiat adevărurile cele sante și mântuitoare în sublimitatea lor, în estensiune mare și încă în limba cultă, pre acelea să le inspire în băeți în mod simplu, amical prin vorbire scurtă și înțelă. Tocmai aci zace greutatea cea mai mare, pre carea o împină cel mai mulți catecheți; de aceea catechetul trebuie să descindă și să se pună pre trepta de cugetare, pre carea

se află băeții. El trebuie să se întrebe pre sine: *Ce trebuie să învătă pre băeți? Cum? Și cât de mult?*

Ce este drept, catechismul ne dă aci un îndreptar clar.

Dară oficiul de catechetă nu constă numai singur în a ceti din manual, nici numai în a învătă de rost și a întreba întrebările, cari se află în catechism. Nu! Dacă nu li-se esplică această carte sântă, fără a le-o îndopă numai în memoria mecanică, și nu străbate și în inima băeților, atunci totu lucrul nu va avé nici un rezultat. Întrebările din catechism sunt numai ca nise colonne, de cari trebuiesc împletite celelalte flori ale învătăturei santei biserice. Durere însă, că sunt destul catecheți în ziua de astăzi, onore excepțiunilor, cari se mulțămesc numai cu memorisarea mecanică a catechismului, ma sunt unii, cari nu facă nici atata, fără de a lucra întru acolo, ca băeții să și pricepă lucrul și să li-se sbea în inimă, carea să le îndrepte viața după cele pricepute și învățate. Numai cu singura memorisare fluentă se înșelă mulți! Ce fructe culeg atari catecheți? Aceea se poate vedé la cei din școla de repetițiune și după aceea mai târziu în viața familiară.

De aceea catechetul trebuie să se acomodeze în mod pedagogic după priceperea și pregătirea băeților, pentru că dacă va lucra din contră și anume le va pune întrebări ca la cei adulți, (d. es. spune-mi, în câte periode de timp a creat Dumneșeu universul?) sau când nu observă talentele singuraticilor băeți și a clasei întregi, așteptându dela cei mai puțin talentați totu atata ca dela cei mai mult talentați și pregătiți încă de acasă, atunci fie securu, că totă osteneța lui nu va avé efectul dorit. Atunci se potă aplica și la el cuvintele: *Domne, totă noptea am trudit și nimica nu am prinsu*.

Se șicé deja din esperință, că băeții în decursul anilor obligați la școlă sunt foarte schimbăcioși. Așa de es. în acea clasă, în carea în un an se află mulți băeți talentați, cu cari poté eluptă progresu frumosu, totu în aceea în anul următor se potă află alții, cu cari nu poté pertractă nici jumătate din materia percursă în anul trecut. Și erăși sunt case și localități de acelea, din cari băeții când vin la școlă, au pregătire frumoasă, precându din contră din altele băeții de școlă nu știu face regulat nici semnul s. cruci, nu știu nici rugăciunea Domnului (Tatăl nostru), pre lângă lipsa de concepte și sărăcia de cuvinte și espresiuni.

3. A treia împrejurare, carea face greoiu catechisarea băeților de școlă, zace în *sublimitatea adevărurilor mântuitoare*, deși aceste sunt catolice, adecă pentru toți omenii și prin urmare totuși trebuie să le pricepă și înțelă toți. Aci sunt chemați catecheții și predicătorii cuvintului lui Dumneșeu, să le esplice băeților așa, câtu aceștia să le pricepă și înțelă. Dacă aceștia nu mediteză și nu se pregătesc pentru fiecare oră de propunere, atunci un atare catechetă este de compătimitu, ma mai de com-

patimitu voru fi băeții, cari voru fi nefericiți a avé atare catechetă. Un atare catechetă în locu de a *catechisa* predică, și în locu de a *instruă* moralisază.

Sub a se prepară pentru fiecare catechesă nu înțelă șicerea și învățarea de rost a întrebărilor, pre cari trebuie să le îndrepte cătră băeți, nici învățarea de rost a catecheselor tipărite, pentru că aceea ar fi în sine ceva ridiculu, unu ce imposibilu, ci *meditare serioasă* asupra materiei și *judecată* pătundend înțelesulu și scoțend din fiecare adevăr de *credință*, de *sperare* și *îubire* învățătura acomodată.

Pre cându susținemă acesta, pre atunci afirmăm de altă parte, ma se chiar și recomandă, ca catechetul să-și noteze pre scurtu materialulu, pre care-lu dezvoltă și propune băeților, precum și modul de purcedere, pentru ca să aibă unu prospectu bine ordinat asupra materiei de o parte, ér de alta ca să se asigure în contra delațiunilor eventuale ridicate asupra-i de unii și alții malcontenti. Ma, spre și mai marea sa asigurare trebuie să inducă materia propusă totu-deauna în țiarulu școlei, de cari țiare trebuie să se afle în fiecare școlă conformu prescrișloru planulu de învățămintu mai nou edat de Preavenaratulu Ordinariatulu mitropolitanu la 1889 în edițiune emendată.

Spre a-și pregăti catechetul materialulu de propunere în modu corespunștoru, se recere *esperință* și *exercițiu încordat*, *plăcere* și *devotămintu sântu* causei poporulu binecredinciosu concreșutu lui spre păstorire.

Aceștia ar fi împrejurările regretabile, cari îngreună oficiulu de catechetă. La aceștia se mai asoțiază în modu excepționalu *frecuentarea neregulată a școlei*, *opusștiunea din partea unor părinți cerbicoși* și *erăși indolența din partea docentelu*, atât în repeșirea regulată a materiei pertractată de catechetă, cât și în propunerea celorlalte obiecte de învățămintu.

Catechetulu zelosu trebuie să alunge din calea sa tote împrejurările aceștia, dacă voesce, să propună cu succesu cuvenitu; pentru că dacă vedu părinșii, că băeții se instrușă și catechisșă în modu corespunștoru și că facu progresu, atunci își trimitu cu bucurie băeții la școlă. *Catechetulu și docentele facu școlă, și totu ei o și împărsșie, dacă nu-să la chemarea lor*.

Ajungend la punctulu acesta să vedem în următoarele procesulu, pre carele trebuie să-lu urmeze catechetulu, sau:

Cum trebuie împărsșită și pertractată materia de învățămintu?

Ca să fie instruirea amesurată, plăcută, cu efectu și totu-odată fundamentală, atunci catechetulu trebuie să urmeze și străbată calea aceea, pre carea a urmat o *insuși Dumneșeu*, magistrulu cel mai înțelptu și educătorulu omenimii. *Elu trebuie să desvelue mai întâi istoria revelațiunii, după aceea să descopere băeților din ea învățăturile cele sante și dumnezeiesci, pre cari trebuie să le urmeze*.

Așa a făcutu Dumneșeu.

Ma! înainte de a veni Christosul mîgistrul divină, carele a fost simbolizat și profetit în Testamentul vechi, ca să aprindă lumina adevărului, și să reverse în inimele omenimii viața cea nouă a grației dumnezeiești, a trebuit să trecă patru mii de ani.

Ținî de aceea de un *lucru indispensabil de lipsă, ca băeții să învețe mai întâiu și înainte de toate istoria biblică*, dar nu din cetit, de-orece micuții în etatea, cu carea sunt obligați a veni la școlă, încă nu știu ceti, și apoi chiar să scie, încă nu pricep, ce au cetit, și și dacă pricep, totuși nu se legă așa tare de el aceea, ce au cetit, ca atunci, când o au auditu liber și cu căldură din rostul altuia. Pre lângă aceea nici manualele de istorie nu pot fi întocmite de așa, cât băeții să potă înțelege chiar cuprinsul ei, de-orece aceea este compusă în limba cultă, pre carea băeții încă nu o înțeleg, le este încă străin, și pre lângă aceea băeții mai sunt încă și foarte săraci în expresiuni.

Să enareze deci catechetul băeților istoria biblică dela Adam până la s. Paul liber și în *dicere simple, vioiu și cu căldură, în alineate scurte, însă într'o limbă, carea să străbată inimele băeților*. În cazul acesta persoanele din istoria biblică și faptele voru formă pentru băeții unii ce concretă, pre carele își pot pricepe și înțelege. Se desvôltă în sufletele lor o lume cu totul nouă, plină de representațiuni și intuițiuni. Voru face cunoștință cu persoane de acelea, cari le atragă atențiunea, și-si află în ele un fel de bucurie corăspundătoare naturii lor. Cine nu scie, că și cel mai neastîmpărat băeț se încatenă în atențiune, când aude istorisindu-i-se liber și frumos câte o istoriă. Apoi ce să dicem despre cei mai moderați? Cu atăt mai virtuos voru ascultă aceia!

În respectul acesta opiniunile variază; pentru-că sunt diecese, în cari este prescriș, ca la băeții din clasa respective despărțemintul prim să li-se istorisescă mai întâiu istoria biblică. În acele premerge și predomnesce enararea faptelor din istoria biblică.

Sunt însă altele, în cari este prescriș, să se pertracteze numai catechismul, ér partea istorică să o întrețese numai ocașionalmente, parte de parte. Nu știu, dacă este cineva mulțamit cu opiniunea acésta? Eu susțin că realizându-se opiniunea acésta, cei mai mulți băeții nu și-ar câștigă cunoștință despre:

a) o parte mare a istoriei Testamentului celui vechi, și

b) că s'ar produce o confusiune tristă, așa cât băeții ar' trebui să cunoscă istoria lui Moisi după a Domnului nostru Isus Christos, pre a lui David înainte de Avram, pre a lui Noe după Macavei, și érași pre mama Macaveilor ar' trebui să o străpună cu totul în Testamentul celui nou. Se nasce acum întrebarea de sine, unde a rămasu firul istoric? Unde cunoștința faptelor din istoria biblică a Testamentului celui vechi?

Cu totul altmintea se întâmplă, dacă băeții își câștigă tesaurul cunoștințelor istorice din ambele Testamente în anii primii de școlă. Atunci cu ușu-

rătate și plăcere se pot pertractă adevărurile de credință din catechismu esplicându-le și documentându-le cu fapte de ale persoanelor cunoscute din istoria ambelor Testamente.

Trecendu preste aceste opiniuni divergente susțin, că înainte de propunerea adevărurilor de credință, de moralitate și a mijlocelor de mântuire introduse de Domnului nostru Isus Christos trebuie să premérgă istoria biblică.

Ajungendu la acest rezultat, se nasce întrebarea, *cum trebuie să se propună istoria biblică, ca să aibă efectul dărit?* La acésta întrebare vom răspunde cu altă ocașione.

G. Munteanu,
prof. și dir. preparandială.

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Fine.)

Blanca, Don Carlos și Lautrec își ridică mâinile și esclamară:

„Ultimul Abencerrage?”

Domnia tăcere, și în decursul acestei tăceri frica, sperarea, ura, iubirea, mirarea și gelosia cuprinsera inimele lor.

Blanca cădu în genunchi. „Preabunule Dómnne!” se rugă ea. „Tu cunosci inima mea, tu permiți alegerea mea. Numai odrasla acestor eroi pot să iubesc!”

„Soro!” strigă mánios fratele ei.

„Cugetă, că Lautrec este de față!”

„Don Carlos,” dice Aben-Hamet, „liniștesce-te! Detorința mea este, să reparez pacea voastră.”

Apoi se întorse către Blanca, care se aședase érași pre scaunul său.

„Hurie a cerinului, deit a iubirii și a frumșetii, Aben-Hamet va fi sclavul tău până la ultima-i suflare. Ascultă însă și cunosc-ți întregă mărimea nefericirii lui. Acelu bătrân, care a fost omorît de strămoșii tăi la apărarea casei sale, a fost moșul lui. Apoi mai află încă un alt secret, pre care și-l am ascuns. Când am venit pentru prima óră în acésta patrie tristă, aveam de scop a cercă pre un fiu alu Bivarilor, care să-mi dea satisfacere pentru sângele vrsat de strămoșii lui.”

„Ei bine,” dice Blanca dureros mișcată, dar totuși cu o liniște demnă, „și ce hotărîre ai luat?”

„Unica, care ar fi demnă de tine,” răspunde Aben-Hamet. „A te deslegă de jurămintul tău, și prin o absență vecinică, prin mórte a face atăta, cât ambii am fost detori amiciției lui Dumneșu, patriei și familiei noastre. Dacă chipul meu este șters din inima ta, dacă timpul, care strică toate, va depărta din memoria ta amintirea Abencerragelui acestu cavaleru francesu tu ești detore, să te jertfesti pentru fratele tău.”

Lautrec se scólă și se aruncă în brațele Maurului. „Aben-Hamet,” esclamá el. „Să nu crești, că m'ai învinsu prin nobleța acésta a inimei tale; eu isu francesu, Bayard m'a făcutu cavaleru, eu mi-am vrsat sângele pentru regele meu, și vreș să fiu ca acela, care m'a făcutu cavaleru, ca el, care érá unu prințu fără frică și fără pată. De vei rămâne la noi, eu mă voi întrepune la Don Carlos,

să-ți dea de soție pre soru-sa; dacă vei părăsi Granada, nici unu cuvintu despre iubirea mea nu va turbura pre Blanca. Érá rentorcendu-te în esiliul tău, să nu te însoțescă cugetul chinuitoru, că Lautrec nesimțitoru de virtuțile tale cercă a trage folosu din nenorocirea ta.”

Și cu focu, și sinceru ca unu Francezu, junele cavaleru strinsé pre Mauru la peptul său.

„Cavalerule!” dice Don Carlos. „Am așteptat'o acésta dela tine ca dela unu, ce se trage din sânge nobilu. Aben-Hamet, de pre ce te pot cunosc, că ești ultimul Abencerrage?”

„Din ținuta mea!” răspunde el.

„Aceea și-o admiru,” replică Spaniolulu. „Dar înainte de a mă declara, arată-mi vre-unu semn de alu născerii tale înalte.”

Aben-Hamet scóse din sinul său unu inel, care la Abencerragi se moșteniá. Elu ilu purta atirnatu de o catenă de aur.

Don Carlos întinse nefericitulu Aben-Hamet mâna.

„Sennore,” dice el. „Eu te ținu de unu adevăratu fiu de rege. Tu și-ai descoperitu intențiunile, ce le-ai avut față de familia mea; eu primescu lupta, ce ai cercat'o. Dacă voi fi învinsu, toate posesiunile mele, ce odată erati ale voștre, și-le cedez; dacă renunți la luptă, atunci primesce cu voe bună ceea ce-ți oferu: Fă-te creștinu și primesce mâna surorei mele, pre carea Lautrec o cere pentru tine.”

Ispita érá mare, dar Aben-Hamet s'a arătat tare. Dacă de o parte iubirea vorbiá cu totă puterea în inima lui, atunci de altă parte elu cugeta cu teróre la unu amestec alu sângelui acélor, ai căroru strămoși s'au persecutați și ucis unulu pre altulu. Elu credeá, că vede umbra antecesorulu său eșindu din mormintu spre a-lu muștrá. Copleșitu de durere Aben-Hamet esclamá:

„Ah, de ce a trebuit să înținescu aci atătea inimi sublime, atătea caractere nobile, numai pentru-ca cu atăt mai durerosu să simțu nefericirea mea?! Blanca să decidă, ce să facu, pentru ca să fiu demnu de iubirea ei.”

„Rentorce-te în deșertulu tău!” Și cădu leșinată la pământu. Aben-Hamet se aruncă lângă dinsa în genunchi și-apoi se departă fără a dice vre-unu cuvintu. Încă în aceeași nópte a călătoritu la Malaga, și suindu-se pre o nae, carea chiaru érá gata de pornire, s'a îndreptatu spre Oran. În apropierea acestu orașu întâlni o caravană, carea totu la alu treilea anu plecându dela Marokko trece prin Africa, merge în Egiptu și se împreună la Yemen cu caravana din Mecca. Aben-Hamet s'a amestecat printre pelegrini. . . .

Blanca s'a îmbolnăvit greș, viața fi érá amenințată și de-abia după o suferință îndelungată s'a intramat. Lautrec, credinciosu cuvintulu datu Abencerragelui s'a departat, și nici cându filca ducelu de Santa Fé nu mai aude dela elu vre-unu cuvintu de iubire sau de durere. În fiecare anu ea rătaia prin munții dela Malaga în timpul, cându iubitulu ei de odinioară se obicnuia să vină din Africa.

Ea se aședă pre o stâncă, și privia preste mare la corăbiile depărtate, apot se rentorcea érá la Granada. Restulú ȕilelorú sale și-le petrecú între ruinele Alhambrei. Nicú o tânguire nu eșiá din gura eí, nicú o lacrimá nu-í mai udá fața, și nicú odatá ea nu mai vorbiá despre Aben-Hamet: unú străinú ar fi ținut'o de fericitá. Ea a fostú cea de pre urmá din familia sa. Tatálú sêú murí de supêrare, și Don Carlos a fostú ucisú în unú duelú, în care í-a fostú secundantú Lautrec.

Despre sôrtea lui Aben-Hamet nicú odatá nu s'a mai audítú nimicú. Dacă trecí din Tunis prin pórtá, care conduce la ruinele Cartaginei, veđi unú cimiterú umbritú de palmí. Aci mi-s'a arêtatú într'unú colțú unú mormintú, care se numesce *mormintulú ultimulú Abencerrage*. Acestú mormintú n'are nimicú, ce ți-ar puté atrage luarea aminte. O petró simplá ílú acopere. Și pre acestá petró s'a scobitú, după stilulú mauricú, o gropiță micá. Apa de plóe se aduná într'insa și servece în clima aceea ferbinte de récorélá pentru pasêrile cerului.

A.

Bibliografie.

Zur romanisch-magyarischen Streitfrage. Einige Bemerkungen zur „Antwort der Hochschul-Jugend Ungarns auf das Memorandum der romanischen Universitäts-Jugend“. Redacția dela „Rom. Revue“ a avutú nimerita idee, de a publica și în broșurá separată observațiunile escelente, ce le-a publicatú în colónele sale asupra memoriului budapestanú. O felicitámú pentru acestá; bunú lucru a făcutú. Noi recomandámú acestá broșurá cu tótá căldura tuturorú celorú ce sciú limba germáná. Doritorii de a o avé să se adreseze cátrá direcțiunea periodiculú „Rom. Revue“ Wien, VIII. Feldgasse 15.

Diverse.

Predicá prin telefonú. Nițicá comoditate încá nu stricá câte odatá, dar cândú cineva o duce până acolo cu comoditatea, câtú să nu pótá rásbi cu sine nicú atáta, câtú să mérgá până la bisericá, ca să asculte predicá, dacă în adevêrú í simte trebuința, — acestá comoditate de buná sémá ar merita altú nume. Multorú Englezí li-se pare în faptá, că e prea incomodú drumulú până la bisericá. căci precum raportézá diarulú „Electrical Review“ dií Londra, în Manchester, Nottingham, Londra Coventry, Stafford, Wolverhampton și Worcester s'aú aflatú mai multe persóne, caí și-aú instalatú conjuncțiuni telefonice cu bisericile mai din apropiere, pentru ca comdisândú acasă pre canapea, în tótá tigna să pótá asculta propovêduirea Evangheliei.

Ce crescere să se dea fetelorú? O íoe americaná răspunde la acestá întrebare în modulú următorú: „Dați-le o culturá școlasticá regulatá. Învêțați-le a ferbe o mâncár nutritivá. Învêțați-le a spólá, a călca (cu ferulú), a cârpi ciorapi, a cósé humbí, a-și face dnsele vesmintele și o cămeșe de ríndú. Învêțați-le a cósé pâne, și că o bucătárie buná crută multú dela apotecá. Învêțați-le, că unú dolarú valorezá o sutá de cenesime, și că numai acela crută, care dá mai puținú le câtú primesce, și că tóți cei ce dáú mí multú, trebuie să sérácésá. Învêțați-le, că unú vesmintú de cartonú (stambá) plátitá îmbracă mai bine decâtú unulú de mătasá, făcutú pre detorie. Spuneți-le, că o fața rotundá și plíná e vrednicá mai multú, decâtú cincideci de frumșeți oficíose. Învêțați-le, să pórté încălțáminte bune, tari. Învêțați-le a cumpêrá și să calculeze, că bine e făcutá socotéla. Spuneți-le, că cu corsete strínse numai desfigurá íși potú trupulú. Învêțați-le, să albá încredere în sine, să se scie ajutá și să fie lucrátore. Spuneți-le, că unú industriașú onestú numai în cămeșe și cu o șurțá mai multú plătesce de câtú o duziná de perdevará bine îmbrăcaí și din némú alesú. Învêțați-le lucrulú de grádiná și lucrurile naturei libere. Dacă aveți bani, invêțați-le și musicá, picturá și alte arte, dará totú-deanú să cugetaí, că acestea suntú lucruri accidentale. Învêțați-le, că mai bune suntú preumblárite pre josú, de câtú cele în cărutá, și că florile sêlbatice

untú chiar frumóse pentru cei ce le privescú. Învêțați-le, să desprețuésá lustrulú golú, și că dacă ȕice da orí ba, așa să și cugete. Spuneți-le, că fericirea în căsătorie nu atírná nicú dela înfáțișarea din afará, nicú dela banii bárbatului, ci numai dela caracterulú lui. După ce le-aí instruatú tóte acestea, și ele v'aú înțelesú, dacă le-a venitú vremea, lásáți-le, să se mărite, și ele vorú scísá-și împlínésá chemarea casnicá.“

Posta Redacțiunii: I. S. în Szécs. Pentru „Unirea“ aí solvitú abonamentulú întregú. Suma trimísá se va computá întru depurarea restanței de 3 fl. pentru „Fóea bis. și școl.“ — I. St. în Secașú. Abonamentulú Dtale este solvitú acum până în 30 Iuniú 1892. — G. S. în Kis-Uj-Majtény. Abonamentulú Dtale este solvitú acum până în 30 Sept. 1892.

Editorú și redactorú răspundêtorú:
Dr. Vasiliú Hossu.

Nr. 3803—1891

(17) 2—2

Escriere de concursú.

La unú stipendiú de 50 fl. din fundáțiunea fericitului *Iosifú Tarța*, fostú profesorú de s. teologie în Bláșiu, se escrie prin acestá concursú cu terminulú până în 25 Octobree a. c. st. n. inclusive. Concurenții la íacéstú stipendiú aú să-și instrueze cererile cu estrasú de botezú, atestatú de paupertate, testimoniú medicalú, testimoniú școlasticú de pre anulú școlasticú 1890/1 dela vre-unú institutú publicú, și testimoniú de frecuentare de pre an. școl. curentú și să le trimitá la subsemnatulú Consistoriú până la terminulú memoratú. Dintre concurenți vorú avé preferință íacea, carí suntú nepoți aí fundatorului, și numai în casulú acela vorú puté căpêta și alții acestú stipendiú, cândú din némulú fundatorului nu s'ar aflá concurenți.

Bláșiu în 29 Septembrie 1891.

Consistorulú archidieceșanú de A.-Iulia și Fágárașú

Chiarú acum a eșítú de sub tiparú (18) 1—3 CĂLENDARULÚ „AUROREI“ pre anulú visectú 1892.

Cu portretulú episcopului *Alesandru St. Șuluțú* — ca premiú — și alte multíme de ilustrațiuni frumóse.

Din cupriusulú variatú și interesantú alú acestuí Căendarú, în-sémnámú aici:

Partea calendaristicá: Cronologia pre an. 1892. — Pásčalia pre an. 1892. Sêrbátorele și alte ȕile schimbátore la rêsáritenú și apusenú. — Posturile. — Regentele an. 1892. — Eclipsele saú întunecimile. — Cele patru autimpuri, astronomice. — Semele pentru fazele lunéi. — Căendarú julianú-gregorianú și judaicú. — *Meteorologie:* Fazele lunéi. — Schimbarea timpului după planete. — Servițiulú postalú și telegraficú. — Îndreptarú financiarú. — Tirgurile (dupá datele oficíose cele mai din urmá).

Partea de cetítú: Vuța mamei (Novelá). — Visulú copilei (Poesie). — Muntele păcatului (Tradițiune). — La nascerea dlui Christosú (Poesie). — Fantóma (Schitá). — Cráciunulú sêraculú. — Clopoșelulú fericirii (Poesie). — Pádurea miseriei. — Leulú și berbecele (Fabulá hotentotá). — Artista măritatá (Poesie). — Jalusia conului Gligorache (Schitá de cráciunú). — *Anecdote și tēplári:* Mediciná. — Compățimirea. — Nevasta credincíosá. — Bárbatulú după zestre. — Muierea și căendarulú. — Tirgulú ciorapilorú. — Unú răspunsú nimeritú. — Purcelulú sáraculú. — Călțuniú cáștigaí pre ușorú. — Uspêțulú fără bani. — Regele și cavalerulú în capulú íernei. — Stápánulú și servitorulú. — Candidatulú care cu răspunsú invențiosú a dobânditú diregătorie.

Glume (ilustrate): Stratagemá muierésá. — Probá de curisare și probá de refusú. — Logicá copilárésá. — Turnura. — Scusá îndestulítore. — Bietele sócre. — Calculú și calculú. — Abȕicerea de buná voe. — Puținá neînțelegere. — Cestiunea Orientului. — Conversație. — Logicú. — Între o dómná și avocatulú ei. — Pre bulevardú. — Publicáțiuni.

Se póte procurá dela Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosújvár câte unú esemplarú cu 30 cr. + 5 cr. porto-postalú; ér 6 es. procurate odatá costá numai 1 fl. 60 cr. sped. franco.

Fundatá în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantú de curte
alú Alteței Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Josifú.

proprietariulú primei fabrici ungare de mașine și recnisite de pompieri, turnátoriú de clopote și metalú

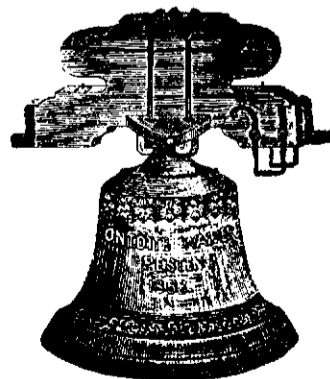
Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandá atențiunei preonorátiilorú domni preotí

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabricá atátú grupuri câtú și clopote singurateice: cu scaune de fierú patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatú dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalú, într'altele și celú dela metropolía din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se aflá umblátore scutite de mirosu, arangiamente pentru báí, conducte pentru apă si pompe pentru fántáni.

(2) 41—52

Preliminare de spese și Prețú-couranturi se trimitú la cerere gratuitú și franco.

Distínsú în anulú 1855 la esposițiunea regnicolará din Budapesta pentru lucru escelentú, progresú și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onóre.